

การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทดอกไม้สดอบแห้งเพื่อ เป็นของที่ระลึกของตกแต่งจากศักยภาพทุนชุมชน ตำบลดินทอง จังหวัดพิษณุโลก

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ:

24 กรกฎาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ:

4 ตุลาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ:

9 ตุลาคม 2562

จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง^{1*} ธันวดี ศรีธาวีรัตน์² กิรติญา สอนเนย์¹ วิรัชยา อินทะกันท์¹
และ กุลชญา ลีหวนวน¹

¹สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

²สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

*ผู้เขียนหลัก อีเมล: jiraphat7555@hotmail.com



บทคัดย่อ

การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทดอกไม้สดอบแห้งเพื่อเป็นของที่ระลึกของตกแต่งจากศักยภาพทุนชุมชนตำบลดินทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งแก่ชุมชนเป้าหมาย การดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการดำเนินงานดังนี้ 1) การสำรวจบริบทชุมชน ข้อมูลกายภาพ ทุนทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหา และความต้องการ 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อขอยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีโดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 4) การตลาด กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ กลุ่มชาวบ้าน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ พัฒนาการ

อำเภอ และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 40 คน การเก็บข้อมูลใช้การร่วมประชุม การสังเกต การสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการดำเนินงานพบว่าชุมชนตำบลดินทองเกิดการรวมกลุ่มอาชีพและจดทะเบียนรับรองกลุ่ม สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งจากทรัพยากรในท้องถิ่น และได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามได้ ช่องทางการตลาดคือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด และสร้างช่องทางสื่อออนไลน์ เปิดเพจ “กลุ่มสตรีศรีดินทอง” จำหน่ายผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: จังหวัดพิษณุโลก ตำบลดินทอง ผลิตภัณฑ์ชุมชน ดอกไม้สดอบแห้ง ของที่ระลึก

Upgrading Community's Dried Flower Products as Souvenirs and Decorative from Community Capital at Din Thong Sub-district, Phitsanulok Province

Research Article

Jiraphat Kaewsritong^{1,*}, Thunwadee Srithawirat², Keeratiya Sornnoey¹,
Wirachya Intakan¹ and Kunchaya Siwnguan¹

Received:

24 July 2019

Revised:

4 October 2019

Accepted:

9 October 2019

¹Home Economics Program, Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University, Muang District, Phitsanulok Province, Thailand 65000

²Environmental Science Program, Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University, Muang District, Phitsanulok Province, Thailand 65000

*Corresponding author's E-mail: jiraphat7555@hotmail.com



Abstract

This research aims to develop a community's dried flower products to be certified by Thai community product standards and to transfer knowledge and technology of dried fresh flower production to the target communities in Din Thong sub-district, Wang Thong district, Phitsanulok province. This study focuses on the implementation of community participation. Scopes for conducting the study include 1) survey of the community context, physical information, social capital, local wisdom, problems, and demand, 2) development of products to be certified by community product standards, 3) transfer of knowledge and technology through workshops and 4) marketing. Targets of this study consist of 40 people including the locals, community leaders, community development officers, and stakeholders. Data are collected through group meeting participation, observation,

and interviews. Tools in this study are questionnaires and interview forms. The results shows that Din Thong community has formed and registered as a new career group. Their value added dried fresh flowers produced from local resources are certified by Thai community product standards. From the workshops, the participants reveal high levels of satisfaction in project participation and ability to learn and practice accordingly. For marketing, the products are available for sale at stores in provincial tourist attraction sites, and the social media channel as Facebook page "Sattri Sri Din Thong Group" is also open for online business. This product can generate additional revenue for the community.

Keywords: Phitsanulok province, Din Thong sub-district, Community products, Dried flower, souvenirs

บทนำ

การส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ดังนั้นรากฐานสำคัญส่วนหนึ่งของการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน คือ การสร้างงานสร้างอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน โดยนำทุนทรัพยากรมนุษย์ ทุนทางธรรมชาติและทุนวัฒนธรรม ศักยภาพของทุนชุมชนมาสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่มีความต้องการสร้างอาชีพเพื่อมีรายได้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หมู่บ้านในตำบลดินทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหมู่บ้านที่มีความต้องการสร้างอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้กับชุมชน โดยใช้ทุนทรัพยากรมนุษย์ คือ ภูมิปัญญาของชาวบ้านที่มีความรู้และประสบการณ์ประกอบอาชีพการเพาะปลูกไม้ในชุมชน ทักษะการร้อยพวงมาลัยจำหน่ายสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2561) ประกอบกับทุนทางธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น ไม้ไผ่ กิ่งไม้ กล้าไม้ ดอกไม้สวยงาม เนื่องจากพื้นที่ของตำบลดินทองมีสภาพเป็นดินแดงที่มีความอุดมสมบูรณ์สามารถเพาะปลูกต้นไม้ได้หลากหลายชนิด และทุนวัฒนธรรมที่ชุมชนมีการอนุรักษ์การใช้ผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติ มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และเรื่องราวของชุมชนพัฒนาสู่การเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากรายได้เฉลี่ยของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

จากการลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพบว่าชุมชนยังไม่มีกิจกรรมกลุ่มอาชีพ และยังมีแนวทางในการนำทรัพยากรเหล่านั้นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ รวมถึงการตลาดเพื่อการจำหน่ายให้เกิดรายได้สู่ชุมชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงจัดทำโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่งและของที่ระลึก ซึ่งเป็นหนึ่งในประเภทของผลิตภัณฑ์โอท็อป โดยเน้นผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ เนื่องจากในชุมชนมีทรัพยากรทางธรรมชาติและเศษวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ดอกไม้สวยงาม เศษไม้ ไม้ไผ่ กิ่งไม้แห้ง และจากการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อสรุปของผลิตภัณฑ์ที่จะพัฒนาและยกระดับ คือ ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง เนื่องจากบ้านดินทองเป็นแหล่งเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับและต้องการยืดอายุดอกไม้เพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และจากการสำรวจความเป็นไปได้ทางการตลาด

ของผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง พบว่าผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตระกูลพันธ์ พัทธเมธา (2558) เรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากชีเลื้อยไม้ยางพารา พบว่า ผู้ซื้อมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น วัสดุที่ใช้ผลิตเป็นวัสดุจากธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีความต้องการของตลาดและส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับผู้ผลิตหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพิษณุโลกยังไม่มีผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง จากเหตุผลดังกล่าวทำให้แนวทางการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์มีความเป็นไปได้ และมีตลาดรองรับ สอดคล้องกับแผนการปฏิรูประดับประเทศด้านความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น (More inclusive) ประเด็นการพัฒนาธุรกิจชุมชน เป้าหมายสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชน (Cluster-based) และมีสินค้าประจำพื้นที่ (Product champion) ด้วยการดำเนินงานสร้างนวัตกรรมสำหรับสินค้าชุมชน

การดำเนินงานวิจัยเริ่มตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาความพร้อม ความต้องการ แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การยกระดับผลิตภัณฑ์สู่การขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการสร้างตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และสร้างกลุ่มอาชีพสตรีให้กับชุมชน สามารถส่งเสริมอาชีพและผลิตของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายทั้งตลาดภายในและภายนอก ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับกิจกรรมชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวิถีวิถี ซึ่งส่งเสริมการยกระดับสินค้าชุมชนโดยสร้างนวัตกรรมที่กลมกลืนกับวิถีของชุมชน รูปแบบสินค้ามีความ “ร่วมวิถี ร่วมสมัย” (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561) นอกจากนี้ยังเป็นการบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน งานวิจัย เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน และสร้างทักษะอาชีพให้กับประชาชน ชุมชนมีรายได้ ส่งเสริมการสร้างงานให้กับชุมชนเพื่อความยั่งยืนต่อไป

สถานการณ์ที่เป็นอยู่เดิม

เดิมตำบลดินทองเป็นหมู่บ้านในตำบลวังทอง มีแม่น้ำวังทองเป็นแนวเขต ต่อมาวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2523 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศแยกตำบลดินทองออกจากตำบลวังทอง ตำบลดินทองมีดินสีแดงและเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเพาะปลูกต้นไม้ทุกชนิด เพราะมีธาตุอาหารสมบูรณ์ และเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 กระทรวงมหาดไทยได้ยกฐานะตำบลดินทองจากสภาตำบล เป็น อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบลดินทอง, 2561) ตำบล

ดินทองมีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งหมด 4,377 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 2,087 คน และเพศหญิง 2,290 คน จำนวน 1,538 ครัวเรือน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก, 2561)

พื้นที่ของตำบลดินทองมีสภาพเป็นดินแดงที่มีความอุดมสมบูรณ์สามารถเพาะปลูกต้นไม้ได้หลายชนิด ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา เพาะพันธุ์กล้าไม้ ปลูกผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับเพื่อจำหน่าย (ภาพที่ 1) นอกจากนี้บางส่วนมีอาชีพรื้อยพวงมาลัยดอกไม้สดจำหน่าย บริเวณถนนสายหลักทางหลวงหมายเลข 11 เส้นพิษณุโลกวังทอง-สากเหล็ก ที่มีรถวิ่งสัญจรผ่านไปมา จึงทำให้อาชีพรื้อยพวงมาลัยได้รับความนิยม เพราะเป็นการนำไม้ดอกไม้ประดับ เช่น ดอกมะลิ ดอกกรัก ดอกกุหลาบที่ปลูกในชุมชนมาสร้างอาชีพเสริม แต่รายได้เฉลี่ยของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์ จากการสำรวจบริบทชุมชนพบว่า ประชาชนโดยเฉพาะผู้หญิงและผู้สูงอายุต้องการอาชีพเสริมจากทุนทางทรัพยากรที่มีในชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นช่องทางการสร้างรายได้ นอกจากนี้ยังพบว่าในบางครั้งไม้ดอกไม้ประดับที่เหลือจากการจำหน่ายและการรื้อยพวงมาลัยเกิดการเหี่ยวเฉาปริมาณมาก ประกอบกับไม้ดอกไม้ประดับมีความสวยงาม มีดอกไม้สมบูรณ์ จึงควรนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ศักยภาพทุนชุมชนและสะท้อนถึงเอกลักษณ์ ประกอบกับมีความเป็นไปได้และความต้องการของตลาดหากทำการผลิตเพื่อจำหน่าย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทดอกไม้สดตอบแห้ง เพื่อพัฒนาเป็นของที่ระลึกของตกแต่งจากศักยภาพทุนชุมชน ตำบลดินทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ให้ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์แก่ชุมชนเป้าหมาย การวิจัยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory action research)

โดยมีขอบเขตของการดำเนินงาน คือ 1) การสำรวจบริบทชุมชน ข้อมูลกายภาพ ทุนทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหา ความต้องการ 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อขยายระดับมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์จากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีโดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มชาวบ้านที่เป็นตัวแทนจาก 11 หมู่บ้าน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอ และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 40 คน และ 4) การตลาด นอกจากนี้ยังเป็นการบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิทยาลัยของที่ระลึกโดยมีนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการวิจัย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทของที่ระลึกของที่ระลึกของตกแต่งจากศักยภาพทุนชุมชน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) **ลงพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย** ร่วมประชุมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินการนัดหมายผู้นำชุมชน พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอ ชาวบ้านในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ทุนชุมชน ทรัพยากรที่มีอยู่ สภาพปัญหาต่าง ๆ ความต้องการในการสร้างอาชีพ (ภาพที่ 2)

2) **การสัมภาษณ์และสังเกต** ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย เกษตรกรผู้ปลูก ไม้ดอกไม้ประดับ แม่ค้าขายพวงมาลัย ผู้สูงอายุ สตรี พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอ เจ้าหน้าที่ จำนวน 15 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ทำให้ทราบถึงข้อมูลทรัพยากรไม้ดอกไม้ประดับ สภาพปัญหาและความต้องการดังนี้

2.1) ชุมชนต้องการนำทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ไม้ดอกไม้ประดับ กิ่งไม้ ใบไม้แห้ง ในชุมชนมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีมูลค่ามากขึ้น แทนการเน่าเสียแล้วเหลือทิ้งไม่ได้ใช้ประโยชน์

2.2) ต้องการจัดตั้งกลุ่มอาชีพอย่างเป็นทางการและเข้าร่วมกับโครงการของรัฐบาล เพื่อให้เป็นศูนย์รวมของการสร้าง



ภาพที่ 1 บริบทชุมชนตำบลดินทอง



ภาพที่ 2 การลงพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ร่วมประชุมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

อาชีพ สร้างรายได้ของชุมชนอย่างเป็นระบบและบริหารจัดการ โดยชุมชน

2.3) ต้องการยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้การผลิตสำหรับจำหน่ายมี มาตรฐานและได้รับความน่าเชื่อถือ

2.4) ต้องการมีตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ เสริมจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการพัฒนา

กระบวนการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลง และการยอมรับของชุมชนเป้าหมาย

ข้อมูลบริบทของชุมชนทั้งมิติทรัพยากรธรรมชาติ ทุนมนุษย์ ปัญหาเศรษฐกิจ ความต้องการสร้างอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพ ทุนชุมชนสู่การสร้างรายได้ นำมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการ ทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานเพื่อตอบโจทย์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อขอยกระดับ มาตรฐาน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโดยให้ตัวแทนของชุมชนหรือช่างฝีมือ ร่วมออกแบบและพัฒนาพร้อมกับนักวิจัยเพื่อให้ผลิตภัณฑ์สะท้อน ถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นและความยั่งยืนในการต่อยอดของชุมชน โดยมี

รายละเอียดดังนี้

1) การนำทรัพยากรในพื้นที่มาสร้างมูลค่า ทรัพยากรที่มี อยู่ คือ ไม้ดอกไม้ประดับ กิ่งไม้ ใบไม้ โดยนำมาอบแห้งด้วยทราย ซิลิกา (Silica sand) และซิลิกาเจล (Silica gel) เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ ดอกไม้สดอบแห้ง เนื่องจากเป็นกระบวนการอย่างง่ายในการยี้ด อายุดอกไม้ ใช้เวลาไม่นาน กระบวนการไม่ซับซ้อน ใช้วัสดุอุปกรณ์ ไม่มาก ต้นทุนไม่สูง ชาวบ้านสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามได้ ประกอบกับชาวบ้านมีทักษะด้านงานฝีมือ มีพื้นฐานจากการร้อย มาลัยดอกไม้สดจำหน่าย สามารถจัดตกแต่งดอกไม้ที่ผ่านการ อบแห้งบรรจุลงภาชนะเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึก ได้ นอกจากนี้พบว่าจังหวัดพิษณุโลกยังไม่มีผลิตภัณฑ์ดอกไม้สด อบแห้งขึ้นทะเบียนเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งถือว่ามีความโดดเด่นและ น่าสนใจ และมีความเป็นไปได้ทางการตลาด เริ่มจากการทดลอง อบแห้งดอกไม้สดเพื่อให้ดอกไม้สดรักษารูปทรงและสีของดอก ไม้ไว้ได้ ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการอบดอกไม้แต่ละชนิดไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงทำการทดลองเพื่อหาสูตร วิธีการ และเทคนิคการอบแห้งให้ เหมาะสมกับชนิดของดอกไม้ ใช้วิธีการอบแห้งแบบธรรมชาติ ดอกไม้ที่นำมาใช้ทดลอง คือ ดอกกุหลาบและดอกบัว เนื่องจากมี สีสันทัดใจ สภาพดอกไม้มีความสมบูรณ์ มีหลายขนาด ด้วยวิธีการ ดังนี้

1.1) ดอกกุหลาบตัดก้านดอกให้สั้นเหลือความยาว ประมาณ 1 นิ้ว ปลิดส่วนกลีบดอกที่ไม่สมบูรณ์และใบไม้ออก แล้ว นำแช่น้ำให้ดอกอมน้ำ จากนั้นนำออกมาผึ่งให้สะเด็ดน้ำ สำหรับ ดอกบัวให้ตัดแล้วนำอบทันที

1.2) เมื่อเตรียมดอกไม้ไว้พร้อมแล้วนำทรายซิลิกามาผึ่ง กลบดอกไม้ในกล่องพลาสติกแล้วปิดฝาให้สนิท เป็นระยะเวลา 5-7 วัน (ถ้าดอกไม้มีขนาดเล็กใช้เวลาประมาณ 5 วัน แต่ถ้าดอกไม้มี

ขนาดใหญ่ใช้ระยะเวลาประมาณ 7 วัน) หลังจากนั้นให้นำดอกไม้ออกจากกล่องเขย่าทรายซิลิกาออก แล้วนำดอกไม้ที่ผ่านการอบแห้งใส่กล่องที่มีซิลิกาเจล จากนั้นปิดฝาให้สนิทเพื่อรักษาความสดของดอกไม้ (ภาพที่ 3) ผลการทดลองพบว่ารูปทรงของดอกไม้มีความสมบูรณ์ สีอ่อนลงเล็กน้อย กลีบไม่พับหรือหักงอ สำหรับกิ่งไม้ ใบไม้ ดอกหญ้า ชนิดอื่น ๆ ทำการตากแห้งด้วยลมธรรมชาติ

2) การประเมินคุณลักษณะของดอกไม้ที่ผ่านการอบแห้ง นำดอกไม้สดที่ผ่านการอบแห้งให้ผู้เชี่ยวชาญผู้มีประสบการณ์ด้านดอกไม้สดและดอกไม้ประดิษฐ์ จำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมินคุณลักษณะของดอกไม้ที่ผ่านการอบแห้ง ลักษณะการประเมินอ้างอิงตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง (มพ.ต 932/2548) เพื่อให้สามารถผ่านเกณฑ์การขอยกระดับมาตรฐานในเบื้องต้น ผลการประเมินพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อลักษณะของดอกไม้สดอบแห้ง ความสมบูรณ์ของดอก รูปทรง กลีบดอกไม้หัก พับ ฉีกขาด

สีส่น เชื้อรา และความคงสภาพใกล้เคียงธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

3) การเตรียมผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งเพื่อขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยนำดอกไม้จัดให้ประดับ สวยงาม มีรูปแบบที่เหมาะสมตามลักษณะของชิ้นงาน แล้วบรรจุใส่ภาชนะที่สะอาดแห้ง ไม่มีรอยแตกร้าว สามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งได้ และไม่มีชิ้นส่วนหรือเศษของดอกไม้ ใบไม้ หรือวัสดุอื่น ร่วงหล่นอยู่ภายในภาชนะ โดยให้ฐานของช่อดอกไม้ติดแน่นกับภาชนะบรรจุดอกไม้ จากนั้นปิดฝามิดชิดเพื่อไม่ให้อากาศเข้า เพื่อให้สีของดอกไม้ไม่เปลี่ยนแปลง สามารถเก็บรักษาได้นานขึ้น และเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีเรื่องราวและสัญลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก จึงนำดอกไม้สดอบแห้งมาออกแบบตกแต่งฐานพระพุทธรูป และสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจำลองเป็นที่เคารพบูชา เนื่องจากเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองของชาวจังหวัดพิษณุโลก (ภาพที่ 4)



ภาพที่ 3 การอบแห้งดอกไม้สด

ตารางที่ 1 การประเมินลักษณะของดอกไม้สดอบแห้ง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1) ความสมบูรณ์ของดอก	4.20	0.63	มาก
2) รูปทรง	4.60	0.52	มากที่สุด
3) กลีบดอก (ไม่หัก พับ ฉีกขาด)	4.40	0.52	มาก
4) สี (ไม่ซีดจาง)	3.70	0.48	มาก
5) เชื้อรา (ไม่มีราปรากฏ)	4.60	0.52	มากที่สุด
6) ยังคงสภาพใกล้เคียงธรรมชาติ	4.20	0.42	มาก
รวม	4.28	0.16	มาก

4) ดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับขนาดของผลิตภัณฑ์และฉลาก โดยมีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ ขนาด เดือน ปีที่ผลิต ข้อเสนอแนะในการดูแลรักษา ชื่อผู้ผลิต สถานที่ผลิต พร้อมสถานที่ตั้งให้ครบถ้วนตามเกณฑ์

5) นำผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งเข้าสู่กระบวนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และนำผลิตภัณฑ์ขอรับการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

5.1) การตั้งกลุ่มอาชีพ ดำเนินการจัดประชุมประชาชนที่

สนใจเข้าร่วมกลุ่มอาชีพอย่างเป็นทางการเพื่อให้ได้รับการรับรองการจดทะเบียนกลุ่มจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังทอง และร่วมการตั้งชื่อกลุ่ม ดำเนินการเลือกตั้งประธานกลุ่ม รองประธานเลขา และสมาชิกเพื่อร่วมกันระดมทุน จากนั้นดำเนินการขอจัดตั้งกลุ่มอาชีพ โดยที่ประชุมร่วมกันสรุปชื่อกลุ่มคือ “กลุ่มสตรีศรีดินทอง”

5.2) นำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาส่งขอรับการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง จากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด จนได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) (ภาพที่ 5)



ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งและบรรจุภัณฑ์



ภาพที่ 5 ใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและใบจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

ขั้นตอนที่ 2 การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีโดย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

การจัดฝึกอบรมองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาดออนไลน์ การคำนวณต้นทุนและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ดำเนินการฝึกอบรม 3 ครั้ง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับองค์ความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการทำดอกไม้สดอบแห้ง ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ คือ การนำทรัพยากรในพื้นที่มาพัฒนาเพิ่มมูลค่า แนวทางการจำหน่าย การตลาด และการบริหารจัดการการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนต่อไป การฝึกอบรมครั้งที่ 1 เรื่องการทำดอกไม้สดอบแห้ง เทคนิค วิธีการต่าง ๆ กระบวนการจัดและบรรจุดอกไม้สดอบแห้งลงภาชนะที่หลากหลาย การฝึกอบรมครั้งที่ 2 เรื่องการให้ความรู้ในการจัดตั้งและบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ การเตรียมความพร้อมผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน และเตรียมเข้าสู่กระบวนการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อปในขั้นต่อไป รวมถึงความรู้ในเรื่องของแหล่งเงินทุน วิทยากรคือพัฒนาการอำเภอวังทอง และการฝึกอบรม

ครั้งที่ 3 เรื่องการตลาดออนไลน์ และช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กระบวนการจัดส่งให้กับลูกค้าในกรณีอยู่ในต่างพื้นที่ (ภาพที่ 6)

ภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการฝึกอบรมทำการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจเรื่องความรู้ที่ได้รับตรงกับความต้องการ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ระยะเวลาเหมาะสม สถานที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่มหาวิทยาลัย รูปแบบการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

จากการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการนำทรัพยากรมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์และมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม นอกจากนี้มีการจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมให้กับสมาชิกบางคนที่มีความสนใจในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดทักษะและความเชี่ยวชาญมากขึ้น เป็นการหนุนเสริมความสนใจให้กับสมาชิกของกลุ่ม



ภาพที่ 6 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการติดตามผลการดำเนินโครงการของผู้ทรงคุณวุฒิ

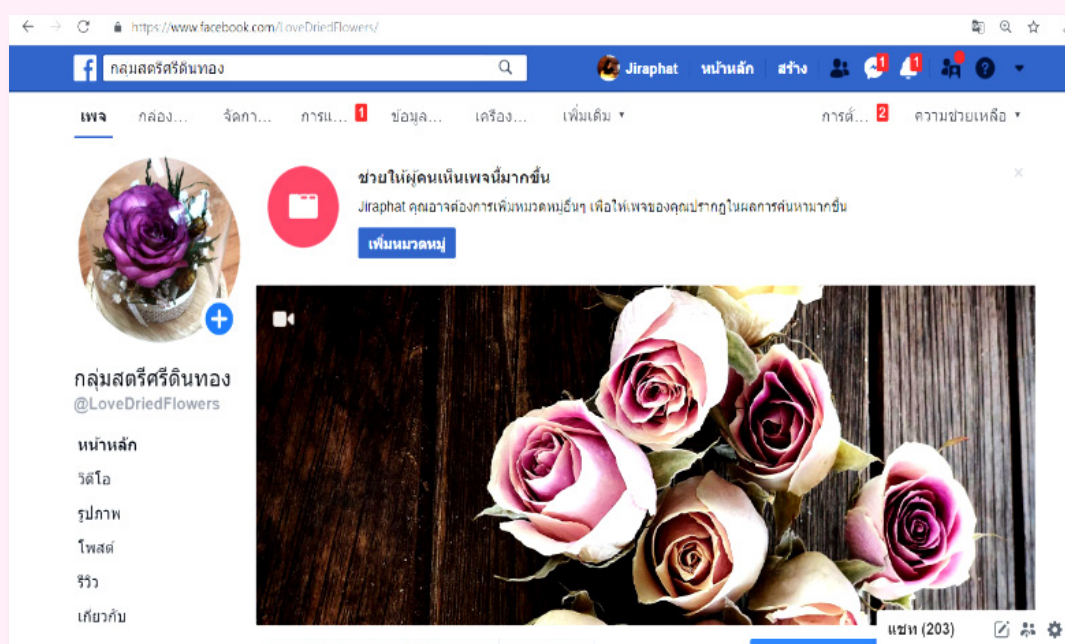
ขั้นตอนที่ 3 การตลาด

การสร้างการตลาดให้กับทางกลุ่ม โดยแนะนำให้หน้าผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายที่ร้านประชารัฐและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นอกจากนี้ยังสร้างช่องทางสื่อออนไลน์ เปิดเพจ “กลุ่มสตรีศรีดินทอง” จำหน่ายผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง (ภาพที่ 7) ทำให้ได้กลุ่มลูกค้าในจังหวัดอื่น สอดคล้องกับ วีระพงษ์ กิตติวงศ์ และ กมลพงศ์

รัตนสงวนวงศ์ (2561) กล่าวว่าเฟซบุ๊ก เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ จำหน่ายสินค้า เนื่องจากสามารถนำเสนอเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ สร้างตราสัญลักษณ์สินค้า ตลอดจนรับสั่งซื้อสินค้า มีประโยชน์อย่างมากในการวิเคราะห์การตลาด การเข้าถึงโพสต์ของผู้ติดตาม การวิเคราะห์ระดับการตอบสนอง ความคิดเห็น คำสั่งซื้อของลูกค้า และสามารถเพิ่มช่องทางการโฆษณาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้

ตารางที่ 2 การประเมินกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1) ทีมวิทยากร	4.39	0.70	มาก
2) รูปแบบการฝึกอบรม	4.30	0.68	มาก
3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.42	0.71	มาก
4) ระยะเวลาเหมาะสม	4.64	0.60	มากที่สุด
5) สถานที่เหมาะสม	4.58	0.50	มากที่สุด
6) ความรู้ที่ได้รับตรงกับความต้องการ	4.76	0.50	มากที่สุด
7) สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.76	0.44	มากที่สุด
รวม	4.54	0.18	มากที่สุด



ภาพที่ 7 เพจกลุ่มสตรีศรีดินทองจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง

ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ใช้

จากสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ตำบลดินทอง ผู้วิจัยใช้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทดอกไม้สดอบแห้งเพื่อให้ได้รับการยกระดับและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนี้

1) **หลักการทำดอกไม้สดอบแห้ง** เป็นการนำดอกไม้สดมาผ่านกระบวนการดูดความชื้นด้วยสารดูดความชื้น ทราเยซิลิกาและซิลิกาเจลที่สังเคราะห์โดยสกัดจากทรายขาวผสมกรดกำมะถันมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า ซิลิกอนไดออกไซด์ (Silicon dioxide) มีลักษณะเป็นเม็ดกลม เป็นโพรง มีรูพรุน ทำให้มีพื้นที่ผิวที่ใช้ในการดูดความชื้นได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถรักษาสภาพของดอกไม้สดไว้ได้ และวิธีการที่เหมาะสมจากการทดลอง คือ การอบด้วยวิธีธรรมชาติ โดยการฝังกลบด้วยทรายซิลิกาในภาชนะที่ปิดสนิท เป็นระยะเวลาประมาณ 5-7 วัน จะทำให้ดอกไม้อบแห้งมีความสวยงามทั้งสี รูปทรง และยังคงสภาพใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด (สุภาจุฑาบุต และคณะ, 2552)

2) **การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง** ผลิตภัณฑ์ชุมชนดอกไม้สดอบแห้งมีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ คือ ดอกไม้ต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ทั้งดอก ไม่เสียรูปทรง กลีบไม่หัก พับหรือฉีกขาด สีไม่ซีดจาง และไม่มีราปรากฏให้เห็นเด่นชัด และการประกอบด้วยวัสดุอื่น ๆ ต้องกลมกลืนและเหมาะสมกับชิ้นงาน รวมถึงฝาปิดต้องปิดได้สนิทและสามารถป้องกันไม่ให้อากาศเข้าได้ ดังนั้นเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งได้รับการยกระดับตามเกณฑ์มาตรฐาน และเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ไปพร้อมกันและเพื่อความยั่งยืนของการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในการพึ่งพาตนเองต่อไปได้ จึงนำองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1) การพบกัน (Socialization) ระหว่างนักออกแบบและช่างฝีมือในชุมชน 2) เผยแพร่ (Externalization) การนำเอาประสบการณ์ความรู้ ความคิดของท้องถิ่น และนักออกแบบออกมาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน 3) บูรณาการ (Combination) การออกแบบภายใต้ข้อจำกัด และมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น 4) ปฏิบัติร่วมกัน (Internalization) การสร้างต้นแบบโดยช่างท้องถิ่นพัฒนาร่วมกับนักออกแบบ (อรัญวานิชกร, 2559)

3) **การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ** สำหรับชุมชนตำบลดินทองเพื่อให้กลุ่มผลิตดอกไม้สดอบแห้งมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน จึงใช้หลักการจัดตั้งและพัฒนาของกลุ่มของกรมการพัฒนาชุมชน (2560) 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สำรวจสถานการณ์และความต้องการของชุมชน

เป็นการหาข้อมูล เพื่อให้รู้สถานการณ์และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน 2) วิเคราะห์ปัญหาชุมชนและผลประโยชน์ของชุมชน เพื่อให้รู้ความต้องการ ปัญหาของชุมชน รู้กิจกรรมที่จะดำเนินการ 3) แสวงหาผู้นำที่มีความสามารถและเข้าใจการดำเนินกิจกรรม 4) สนับสนุนและพัฒนากลุ่ม เช่น ผู้นำพัฒนาตนเอง สมาชิกเพิ่มพูนความรู้ แผนดำเนินงานของกลุ่มมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการขยายผลต่อยอดสร้างเครือข่าย 5) ติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของการส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ตามความต้องการของชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง สร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

4) **การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน** เป็นการสร้างช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งให้กับกลุ่ม และการสร้างการตลาดออนไลน์เพราะเป็นการส่งเสริมการขายสินค้าชุมชนผ่านทางระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการขายผ่านเพจสำหรับเจาะกลุ่มผู้บริโภค เนื่องจากประเด็นที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญก่อนตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ คือ ด้านเนื้อหา และรูปถ่ายของผลิตภัณฑ์ จากผลิตภัณฑ์จริง และมี VDO แนะนำผลิตภัณฑ์ (อารยา เสือเดช, 2559) ซึ่งเป็นการตลาดที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีเรื่องราวของชุมชนซึ่งแสดงขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์ สื่อถึงคุณภาพ และความน่าเชื่อถือได้เป็นอย่างดี

สถานการณ์ใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

1) **การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งจากทรัพยากรที่มีในชุมชน** ทำให้ตำบลดินทองมีผลิตภัณฑ์ชุมชนดอกไม้สดอบแห้ง และได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพรายแรกของจังหวัดที่ผลิตผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง ส่งเสริมการใช้ศักยภาพในชุมชน มาสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดปัญหาการนำเข้าของดอกไม้ และสามารถเก็บรักษาดอกไม้สดที่มีความสวยงามไว้ได้นานมากขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดกลุ่มอาชีพที่เกิดจากการรวมตัว และการจัดตั้งกลุ่มชื่อ “กลุ่มสตรีศรีดินทอง” ซึ่งเป็นชื่อที่ชุมชนประชุมและลงความเห็นร่วมกันก่อนทำการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่ม

2) **การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการผลิตดอกไม้สดอบแห้ง** ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีทักษะอาชีพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งและองค์ความรู้ที่สามารถประยุกต์โดยนำดอกไม้สดอื่น ๆ มาทดลองอบแห้งได้เพื่อความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนสู่การเพิ่มมูลค่า

และจากการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้กลุ่มเป้าหมายได้ใช้องค์ความรู้และทักษะการทำดอกไม้สดอบแห้งจำหน่ายได้จริง นำมาซึ่งการสร้างรายได้ที่เป็นช่องทางการสร้างรายได้ใหม่ของกลุ่มชุมชน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 100 และเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมเป็นตัวแทนของชุมชนที่มีความสนใจ สอดคล้องกับ พาชวีญ ทองรักษ์ และคณะ (2560) พบว่า กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมเป็นกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องที่จะฝึกอบรมจะส่งผลให้มีทักษะและความพึงพอใจในระดับมาก

3) การตลาดของกลุ่มอาชีพสตรีศรีดินทอง สำหรับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง เดิมยังไม่มีแนวทางการตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เพิ่งพัฒนา และจากการดำเนินกิจกรรมทำให้มีช่องทางการตลาดหลายช่องทาง ทั้งการจำหน่ายในพื้นที่ตามร้านผลิตภัณฑ์ชุมชน และการสร้างช่องทางการตลาด สื่อออนไลน์ เปิดเพจ “กลุ่มสตรีศรีดินทอง” มียอดผู้ติดตามสองร้อยกว่าคน และมีการสั่งซื้อสินค้าจากลูกค้าในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากสื่อออนไลน์สามารถให้ข้อมูลรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ภาพลักษณ์ สี สีน ขนาด ราคา และสร้างเรื่องราวการผลิตที่เป็นสื่อเคลื่อนไหว หรือคลิป VDO สั้น ๆ ทำให้สินค้าได้รับความสนใจจากผู้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดการสั่งซื้อสินค้า

ผลกระทบและความยั่งยืนของ การเปลี่ยนแปลง

จากผลการดำเนินโครงการที่ใช้กระบวนการยกระดับผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแก่ชุมชนเป้าหมาย จนได้ผลผลิต และผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ทำให้เกิดผลกระทบกับกลุ่มเป้าหมายสู่ความยั่งยืน ดังนี้

1) ชุมชนตำบลดินทองมีผลิตภัณฑ์ชุมชนจากทุนศักยภาพชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งผลให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์จำหน่ายและมีมาตรฐานที่สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค สอดคล้องกับ พาชวีญ ทองรักษ์ และคณะ (2560) กล่าวว่าในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สินค้าต้องมีคุณภาพมาตรฐานและบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม เหมาะสม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ให้กับผลิตภัณฑ์ รวมถึงมีช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ทั้งตลาดออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดอื่นได้ง่าย ตลาดในชุมชนและภายในจังหวัดที่สามารถออกบูทจำหน่าย (ภาพที่ 8) และนำผลิตภัณฑ์จำหน่ายกับร้านของฝากของที่ระลึกได้ ทำให้ชุมชนเกิดกลุ่มอาชีพใหม่ นำมาซึ่งรายได้ของประชาชนในพื้นที่ และสามารถดำเนินกิจกรรมในแง่ของความยั่งยืนต่อไปได้ เนื่องจากผู้นำกลุ่มและสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเริ่มต้นและดำเนินกิจกรรมจนกระทั่งเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนจากกระบวนการดังกล่าว

2) ทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการหรือดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ และคาดว่าในอนาคตทางกลุ่มได้เตรียมความพร้อมที่จะนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการจัดสรรจัดระดับดาวของผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากการจัดสรรผลิตภัณฑ์ของกรมการพัฒนาชุมชนจะดำเนินการ 2 ปี 1 ครั้ง ซึ่งเป็นระยะเวลาหลังจากที่กิจกรรมโครงการดำเนินการแล้วเสร็จ

3) ความเข้มแข็งและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการดำเนินโครงการ ทำให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มและพัฒนาเป็นกลุ่มอาชีพ “สตรีศรีดินทอง” ส่งผลให้ชุมชนมีเครือข่ายในการสร้างงานสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง และเป็นจุดเริ่มต้นที่ชุมชนจะพัฒนาต่อยอด เป็นกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่สามารถนำมาซึ่งรายได้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการกิจต่าง ๆ

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาคือมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้ใช้ศักยภาพความรู้ ความเชี่ยวชาญ สู่การแก้ปัญหาและพัฒนาตามนโยบายของโครงการยุทธศาสตร์และปรัชญาของมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น เช่น องค์ความรู้การทำดอกไม้สดอบแห้ง การตลาด การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และฉลากสินค้า การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในรูปแบบของการบริการวิชาการที่บูรณาการกับการเรียนการสอนและงานวิจัย จนเกิดผลสัมฤทธิ์ของโครงการ สอดคล้องกับ มนตรี สังข์ทอง (2560) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจเพื่อสอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นการนำวิชาการไปใช้พัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน และเพื่อความยั่งยืนของชุมชนในการทำอาชีพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้ง ผู้วิจัยได้วางแผนร่วมกับกลุ่มชุมชนในการติดตามและพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนได้รับคัดสรรดาวในระดับ 3 ดาวขึ้นไป เพื่อให้สามารถรวมออกร้านจำหน่ายในงานมหกรรมสินค้าโอท็อปของระดับประเทศต่อไปได้



ภาพที่ 8 การออกบูทจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดอกไม้สดอบแห้งในงานการแสดงผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 10-11 มิถุนายน พ.ศ. 2562

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณภายใต้โครงการยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สัญญาทุนเลขที่ 620200101-1 และขอบคุณสำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนตำบลดินทอง ที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการดำเนินโครงการ

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). *แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2561). *คู่มือการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- ตระกูลพันธ์ พัทธเมธา. (2558). การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขี้เลื่อยไม้ยางพารา. *วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์*, 14(1), 83-94.
- พาขวัญ ทองรักษ์, วรภา วงศ์แสงธรรม, สุภาพร พาเจริญ, จันทร์เพ็ญ บุตรใส, และรุ่งทิพย์ ไทยสม. (2560). การพัฒนากระบวนการผลิตข้าวเกรียบมันเทศสู่การผลิตเชิงพาณิชย์โดยชุมชนมีส่วนร่วม. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(4), 242-256.
- มนตรี สังข์ทอง. (2560). รูปแบบการประเมินภายในเพื่อขับเคลื่อนการวิจัยในพื้นที่. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(4), 235-241.
- วิระพงษ์ กิตติวงศ์, และกมลพงศ์ รัตนสงวนวงศ์. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้แนวคิดการประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งกลุ่มอาชีพสร้างเชิงปลาทุบ้านสันจกปก จังหวัดพะเยา. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 10(4), 306-330.
- สุภา จุฬคุปต์, ภูรินทร์ อัครกุลธร, และวินัย ตาระเวช. (2552). *การพัฒนาดอกบัวสดอบแห้ง (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/99049.pdf>.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2561). ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับอำเภอ ปี 2561. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2561, จาก <http://phitsanulok.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/38/2018/07/07-รายงานคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดพิษณุโลก จากข้อมูล จปฐ. ปี 2561>.
- อรัญ วาณิชกร. (2559). *การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารยา เสือเดช. (2559). *กระบวนการส่งเสริมการขายสินค้าชุมชนผ่านช่องทางระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กรณีศึกษา: วิสาหกิจชุมชนสายบัว*. (การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์, สาขาชนบทศึกษาและการพัฒนา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดินทอง. (2561). ข้อมูลสภาพทั่วไป ปี 2561. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.dinthong.go.th/condition.php>.